

Rakennetaan menneelle – investoidaan tulevaisuuteen

IFLA:n 68. yleiskokous Glasgowissa 18.-24.8.2002

IFLA viettää parhaillaan 75-vuotisjuhlavuottaan, mikä oli yksi syy siihen, että kokous järjestettiin Glasgowissa. Juhlapuhujat käyttivät sanontaa ”IFLA palasi juurilleen” sillä sen perustaminen tapahtui myös Skotlannissa, tosin Edinburghissa vuonna 1927, jolloin 15 maan kirjastoseurojen edustajat allekirjoittivat IFLA:n perustamisasiakirjan. Tänä vuonna IFLA:n jäsenyhdistyksiä, kirjastoja ja tietopalvelulaitoksia on 143 maassa.

Vuoden 2002 yleiskokouksen teema ”**Libraries for Life: Democracy, Diversity, Delivery**” kuvaa IFLAn toiminnan peruspilareita ja siten soveltuu hyvin juhlavuoden teemaksi. Alaotsikko ”**Building on the Past – Investing in the Future**” puolestaan kuvaa erityisesti tämän vuoden yleiskokouksen luonnetta.

IFLA:n yleiskokous on mammuttimainen tapahtuma, jossa tarjotaan ”jokaiselle jotakin -periaatteella” rinnakkaista ohjelmaa eri maista, eri kulttuureista, erityyppisistä organisaatioista tuleville ja erilaisella ammatillisella taustalla varustetuille osallistujille. Tänäkin vuonna ohjelmassa oli yli kaksisataa erilaista tapahtumaa. Ammatillisesti sen anti on parasta silloin, kun itse kuuluu johonkin IFLA:n jaostoon tai työryhmään, jolloin asioihin pääsee tutustumaan perusteellisemmin. Satunnaiselle kävijälle kokous on ennen muuta kansainvälisten suhteiden luomista ja uuden tiedon keräämistä kirjasto- ja informaatioalan ammattien osa-alueilta, mikä ei sinänsä ole väheksyttävä tavoite. Osallistuminen IFLA:aan antaa myös tavalliselle puurtajalle mahdollisuuden laajentaa perspektiiviä, nähdä itsensä ja oman kirjastonsa suhteessa muihin.

75-vuotias IFLA - juhlapuheita ja ajankohtaisia asioita

Runoilijat

Avajaisten virallinen juhlapuhuja oli irlantilainen runoilija, kirjallisuuden Nobel-palkinnon saanut **Seamus Heaney**, joka myös tunnetaan Beowulf'n kääntäjänä. Painottaessaan avajaispuheessaan kokouksen teemoja hän rinnasti kirjastot ja kirjailijat luovuutta ja elämää ylläpitävinä toimijoiksi. Tietokoneruudun avaamisessa hän näki tiedon ja vallan symbolin, jota voi verrata menneiden aikojen jumalalliseen kaiken näkemiseen ja kaikkialla läsnä olemiseen.

Glasgowilainen runoilija, kääntäjä ja kriitikko **Edwin Morgan** esitti IFLA:n 75-vuotiskonferenssille kirjoittamansa [Welcome - fanfaarin](#) kirjastoille. Siinä hän pohdiskeli hivelevin säkein, hiukan skotlantilaisesti ääntäen, kirjastojen tehtäviä tiedon ja luovan toiminnan sisällöllisen aarteen säilyttäjinä, säilyttämisen muodolla ei ole väliä, ja ylisti kirjastoammatin merkitystä

kulttuurisen perinnön turvaajana.

Muistot ja historia

Monien IFLA:n historiaa valottavien puheenvuorojen joukosta poimin IFLA-veteraanin, entisen puheenjohtajan belgialaisen **Herman Liebaersin** 1970-luvun IFLA:aa ja sen ympäriltä heijastuvaa eurooppalaista poliittista ja taloudellista ilmapiiriä kuvaavan muistelman ”The Dutch Tea Party of IFLA in the Seventies” [[PDF](#)].

Liebaersin puheenjohtajakausi ja sen jälkeiset vuodet olivat olleet merkittäviä IFLA:n kannalta nimenomaan siksi, että silloin sen virallinen organisaatio vahvistui. IFLA News –niminen moniste alkoi ilmestyä Alankomaiden kirjastoseuran aktiivisen edustajan **Margreet Wijnstroomin** toimesta. Moniste laajeni vuonna 1974 IFLA Journaliksi. Myös muuta kustannustoimintaa aloitettiin noina vuosina. Merkittävin asia IFLA:n 1970-luvun historiassa on kuitenkin päätoimisen sihteeristön perustaminen vuonna 1971, jonka pääsihteeriksi nimitettiin Margareet Wijnstroom.

Jännitteiset suhteet idän ja lännen välillä, Euroopassa elettiin vielä kylmän sodan aikaa, värittävätkin Liebaersin kertomusta ja hän antaa aavistuksen siitä, miten näitä suhteita on hoidettu. Molemminpuolinen ennakkoluulo ja vaikeneminen eivät varmaan olleet omiaan helpottamaan kummankaan osapuolen osuutta IFLA:n päämäärien toteutuksessa. Kehitysmaiden tuleminen aktiivisesti mukaan IFLA:n toimintaan oli myöskin paitsi kirjastopoliittinen, myös maailmanpolitiikan kannalta merkittävä asia, jota Liebaersin kaudella vietiin eteenpäin, vaikka silläkin rintamalla oli ilmassa myrskyä.

Julkilausumat

IFLAN Glasgown kokouksen historiaan on kirjattava jäsenkokouksissa hyväksytyä kirjastojen toimintaan liittyvää eettistä ja kirjastopoliittista julkilausumaa, joita IFLA sitoutuu noudattamaan. ”The Glasgow Declaration on Libraries, Information Services and Intellectual Freedom” painottaa että IFLA:n jäsenistön tulee toimia YK:n ihmisoikeuksien pohjalta siten, että kirjastot ja niiden henkilökunta kaikkialla maailmassa pyrkivät ylläpitämään ja edistämään yksilöllistä sananvapautta ja ylläpitämään avointa pääsyä tietoon. Toinen julistus ”Manifesto on Freely Accessible Internet” hyväksyttiin päätöskokouksessa. Se tähtää niihin asioihin, joihin IFLA:n jäsenkirjastojen tulee internet-palvelujen osalta kiinnittää huomiota, kuten maaseutukirjastojen informaatioteknologiaan perustuvien palvelujen kehittäminen, informaatiolukutaidon ylläpitoon, yleisten kirjastojen peruspalvelujen maksuttomuuteen, kolmannen maailman kirjastojen asemaan ja kirjastokoulutuksen kehittämiseen ja tarjontaan siten, että verkkomuotoinen tiedonsaanti on kaikissa kulttuureissa kaikkien etnisten ja rodullisten ryhmien ulottuvilla.

Tulevaisuutta

IFLA:n 69. yleiskokous pidetään Berliinissä 1.-9.8.2003. Seuraavat kokoukset

ovat vuonna 2004 Buenos Airesissa, 2005 Oslolla ja 2006 Seoulissa ja 2007 Durbanissa. Oslon kokouksen yhteydessä Suomessa pidetään kolme tai neljä esikonferenssia, joita suunnitellaan parhaillaan suomalaisten kirjastoseurojen yhteistyönä.

Berliinin kokouksessa IFLA:n puheenjohtaja **Christine Deschamps** (Bibliothèque de l'Université Paris) luovuttaa tehtävänsä **Kay Raserokalle** (University of Botswana), joka on ensimmäinen Afrikan maista tuleva puheenjohtaja IFLA:ssa. Ennen Berliinin kokousta on odotettavissa useita valintoja, mm. uuden varapuheenjohtajan, ja rahastonhoitajan valinta. Nykyisen pääsihteerin **Ross Shimmonin** toimikausi päättyy vuonna 2003, joten myös uutta pääsihteeriä ollaan etsimässä.

Ammatillista antia

Nykyisiin työtehtäviini liittyen tärkein anti tuli käyttäjäkoulutukseen liittyvistä tilaisuuksista, joissa oli mukana koko joukko suomalaisia, mm kollegoita Jyväskylän yliopiston kirjastosta. Helsingin yliopistosta IFLA:n uuden Information Literacy Sectionin järjestämässä työpajassa (workshop) olivat lisäksi mukana **Kaisa Sinikara**, **Matti Hjerpe** ja **Elise Pirttiniemi**. Information Literacy Section on yksi IFLA:n entisistä ns. pyöreän pöydän työryhmistä, jotka lakkautettiin Glasgowissa ja tilalle perustettiin jaostoja. Sen puheenjohtajana toimii **Jesus Lau** Meksikosta ja sen tavoitteina on mm. käyttäjäkoulutuksen edistäminen kaikentyypisissä kirjastoissa.

Information Literacy Section pyrkii kehittämään käyttäjäkoulutusta sen kaikilla osa-alueilla: huomioimaan oppimistyyliä opetusmenetelmissä ja oppisisällöissä, informaatiolukutaitoon liittyvät asiat, informaatiolukutaidon tasomäärittelyjen, ns. informaatiolukutaitostandardien, käyttöönottoa ja soveltamista eri maissa ja erilaisissa oppilaitoksissa, verkko-oppimateriaalien käytön mahdollisuudet jne. Työpajatyöskentelyssä pyrittiin terävöittämään tuntumaa siihen mitä kirjastojen antamalta käyttäjäkoulutukselta odotetaan, miten luodaan luottamus siihen, että tarjottu opetus on tarpeellista ja sisältöltään sellaista, että siihen kannattaa uhrata aikaa. Käsiteltiin myös käyttäjäkoulutuksen peruskysymyksiä: kuka opettaa, mikä on kirjasto-opetuksen asema yliopiston opetusohjelmissa, mitkä seikat luovat kysyntää, millaista opetusta halutaan.

Päättöseremonia

Kokous päättyi perjantaina siihen, että salillinen osallistujia, ehkäpä 800-1000 henkeä, nousi ylös, tarttui vieressä molemmilla puolilla istujien käteen ja yhtyi lauluun, joka tietysti oli ”Auld Lang Syne”, kun Skotlannissa oltiin.

Viikon aikana nähtiin myös monta kiinnostavaa kirjastoa, joista itselleni mieleenpainuvimmin oli käynti Edinburghin yliopiston kirjastossa, jossa Helsingin yliopiston kirjastolaitoksen arvioinnin yhteydessä tutuksi tullut, järkyttävällä tavalla äkillisesti kokouksen jälkeen keskuudestamme poistunut, kirjastonjohtaja **Ian Mowat**, esitteli kirjastoaan ja sitä valtavaa kehitystä joka kirjastossa on tapahtunut 400-vuotta vanhan kirjaston muuttuessa lyhyessä ajassa verkkopalveluja tarjoavaksi moderniksi käyttäjäkeskeiseksi kirjastoksi

oppimiskeskuksineen ja virtuaalipalveluineen. Mieleeni jäivät Mowatin lämpimät sanat henkilökuntansa osaamisesta: “Such rapid evolution of library services can only be sustained thanks to the energy and commitment of all library staff.”

 Lue lisää kokouksesta [Iflan verkkosivuilta](#).

*Tuula Ruhanen
kirjastonjohtaja
Kasvatustieteellisen tiedekunnan kirjasto
Suomen tieteellisen kirjastoseuran puheenjohtaja
tuula.ruhanen@helsinki.fi*